

2. Про оперативно-розшукову діяльність: Закон України від 18 лютого 1992 року № 2135-ХІІ . *Відомості Верховної Ради (ВВР)*. 1992. № 22. ст. 303.

3. Про затвердження Інструкції з організації взаємодії органів досудового розслідування з іншими органами та підрозділами Національної поліції України в запобіганні кримінальним правопорушенням, їх виявленні та розслідуванні : *Наказ МВС України* від 07.07. 2017 р. № 575.

Приходько Юрій Павлович,
доцент кафедри криміналістичного
забезпечення та судових експертиз
навчально-наукового інституту № 2
Національної академії внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук, доцент

ОСОБЛИВОСТІ ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВОЇ ПРОТИДІЇ ЗЛОЧИНАМ, ПОВ'ЯЗАНИМ З НЕЗАКОННИМ ОБІГОМ ВИБУХОВИХ РЕЧОВИН ТА ВИБУХОВИХ ПРИСТРОЇВ В ПЕРІОД ВОЄННОГО СТАНУ

Воєнний стан – це особливий правовий режим, що вводиться в Україні або в окремих її місцевостях у разі збройної агресії чи загрози нападу, небезпеки державній незалежності України, її територіальній цілісності та передбачає надання відповідним органам державної влади, військовому командуванню, військовим адміністраціям та органам місцевого самоврядування повноважень, необхідних для відвернення загрози, відсічі збройної агресії та забезпечення національної безпеки, усунення загрози небезпеки державній незалежності України, її територіальній цілісності, а також тимчасове, зумовлене загрозою, обмеження конституційних прав і свобод людини і громадянина та прав і законних інтересів юридичних осіб із зазначенням строку дії цих обмежень [1].

Ціла низка законодавчих актів зазнали змін у контексті щодо проведення слідчих (розшукових) дій в період воєнного стану. Ці зміни не оминули і оперативні підрозділи Національної поліції України щодо особливостей проведення негласних слідчих (розшукових) дій та оперативно-розшукових заходів, які регулюються Законом України «Про оперативно-розшукову діяльність» [2] та іншими нормативно правовими актами.

Згідно із ст.1 вказаного Закону є насамперед пошук і фіксація фактичних даних про протиправні діяння окремих осіб та груп, відповідальність за які передбачена Кримінальним кодексом України [3] з метою припинення правопорушень та в інтересах кримінального судочинства. Відповідно до положень п. 2 ч. 1 ст. 8 Закону оперативним підрозділам для виконання зазначених завдань за наявності передбачених Законом підстав надається право проводити

відповідні оперативно-розшукові заходи, у тому числі негласне обстеження публічно недоступних місць, житла чи іншого володіння особи, аудіо-, відеоконтроль особи, зняття інформації з транспортних телекомунікаційних мереж, електронних інформаційних мереж та т.ін. Звісно, що ці заходи застосовуються виключно з метою запобігання вчиненню тяжкого або особливо тяжкого злочину, запобігання і припинення терористичних актів та інших посягань спеціальних служб іноземних держав та організацій, якщо іншим способом одержати інформацію неможливо.

Сучасні злочинці все частіше під час здійснення своїх злочинних намірів використовують вибухові речовини, засоби підриву, вибухові пристрої для масового ураження людей, руйнування будівельних конструкцій, підривів транспортних засобів тощо.

Вибухові пристрої – це спеціально виготовлені промисловим або саморобним способом пристрої одноразового застосування, які за певних обставин спроможні до вибуху з утворенням уражаючих факторів, обумовлених дією енергії хімічного вибуху вибухових речовин.

Вони можуть бути різні за конструкцією і з використанням різних складових, що виготовляються як саморобним способом так і стандартні боеприпаси вибухового походження. Застосування таких вибухових пристроїв пояснюється простотою досягнення мети, максимальним вражаючим ефектом, а також низькою вартістю використовуваних технічних засобів.

Проблема оперативно-розшукової протидії злочинам пов'язаним з незаконним обігом вибухових речовин та вибухових пристроїв є однією з умов напрацювання ефективних форм та методів діяльності оперативних підрозділів Національної поліції. Виконуючи поставлені завдання із використанням методів оперативно-розшукової діяльності, працівники оперативних підрозділів в любу мину наражаються на ризики щодо несанкціонованого спрацювання вибухонебезпечного предмету. Наприклад при впливі на них під час проведення оперативно-розшукових заходів, таких як оперативна закупка, огляд речей, проникнення в житло. Треба також мати на увазі, що злочинці при зберіганні зброї чи вибухівки в тайниках, можуть використовувати різного роду пастки міни «сюрпризи», міни «пастки».

Не треба забувати працівникам оперативних підрозділів, про те, що в системі МВС діє Інструкції про поведіння з вибуховими матеріалами в органах і підрозділах Національної поліції України та підрозділах Експертної служби Міністерства внутрішніх справ України, затверджена наказом МВС України № 691[4]. Даний наказ розповсюджується на всі підрозділи органів Національної поліції та підрозділи Експертної служби МВС України. Враховуючи вимоги даного відомчого нормативного документа слід мати на увазі, що виконання заходів безпеки при проведенні оперативно-розшукових заходів чи негласних слідчих (розшукових) дій, пов'язаних з

вибуховими матеріалами є дуже важливим аспектом. Відповідно до вимог наказу п.9 розділ 2, у випадках виявлення вибухових матеріалів (за наявності ознак кримінального правопорушення) до участі в їх вилученні та подальших діях з ними, обов'язково залучаються спеціалісти-вибухотехніки Національної поліції України.

Тобто, якщо оперативними працівниками у ході проведення оперативно-розшукових заходів раптово виявлені вибухонебезпечні предмети, всі дії необхідно зупинити і на місці події викликати спеціалістів-вибухотехніків, а подальші слідчі (розшукові) дії проводити разом із спеціалістами вибухотехніками.

Практика показує, що планування оперативно-розшукових заходів доцільно планувати заздалегідь і якщо в оперативній розробці передбачається мати справу з вибухонебезпечними матеріалами (вибухові речовини, засоби підризу, вибухові пристрої чи вибухові боєприпаси) то в такому випадку до реалізації оперативного плану необхідно залучати працівників Управління вибухотехнічної служби, які допоможуть безпечно провести оперативно-розшукові дії.

Список використаних джерел

1. Про правовий режим воєнного стану: Закон України від 12.05.2015 № 389-VIII. Голос України. 2015. № 101.

2. Про оперативно-розшукову діяльність: Закон України від 18 лютого 1992 року №2135-XII [Електронний ресурс]: Офіційний веб-портал Верховної Ради України. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2135-12>;

3. Кримінальний кодекс України від 5 квітня 2001 року № 2341-III [Електронний ресурс]: Офіційний веб-портал Верховної Ради України. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>

4. Про затвердження Інструкції про поведження з вибуховими матеріалами в органах і підрозділах Національної поліції України та підрозділах Експертної служби Міністерства внутрішніх справ України. Наказ МВС України від 09.08.2019 №691. [Електронний ресурс]: Офіційний веб-портал Верховної Ради України. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1081-19#Text>

5. Чаплинський К. О. Тактика проведення окремих слідчих дій: Монографія Д.: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2006. 306 с.

6. Бахін В. П. Кримінальний вибух: поняття, характеристика, аналіз, розслідування /ISSN 1995-6134 24; за ред. Я. Ю. Кондратьєва. К., 2001. 132 с.